

AKSARAY
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

AKRAN ZORBALIĞI

(ORTAOKUL ÖĞRETMEN SUNUMU)

Tanım

Okullarda sıklıkla karşılaştığımız **akran zorbalığı** 'bir veya birkaç öğrencinin bir başka öğrenciye karşı yaptığı saldırgan ve olumsuz davranışlar' olarak tanımlanmaktadır.

Akran zorbalığının genel özellikleri;

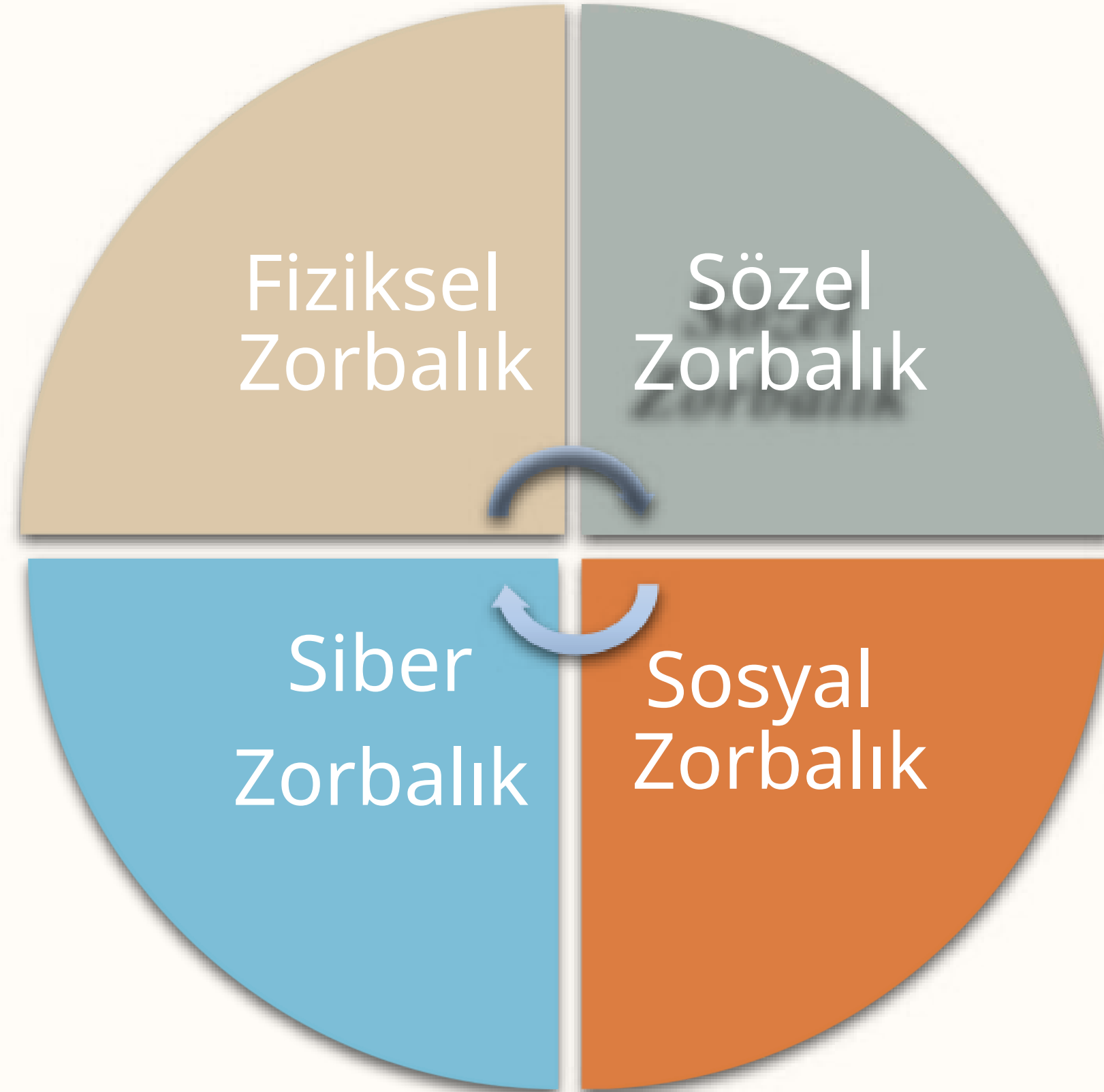
- **Bilinçli** ve **kasıtlı** olarak karşı tarafı **incitmeye ve zarar vermeye yönelik olması**
- **Tekrarlayıcı** ve **sürekli** olması
- **Güç dengesizliği** olması

Akran Zorbalığı	Akran Çatışması
Davranışlar sıklıkla tekrarlanır.	Arada sırada yaşanır. Çatışma sürekli değildir.
Sonuçları kalıcı ve ağırdır.	Sonuçları ciddi değildir.
Pişmanlık ve sorumluluk alma yoktur.	Pişmanlık ve sorumluluk alma vardır.
Problem çözülmeye çalışılmaz.	Taraflar problemi çözmeye çalışır.
Eşit duygusal tepki yoktur. Sadece zorbalığa maruz kalanın yaşadığı olumsuz duygusal tepki vardır.	Taraflar arasında eşit duygusal tepki vardır.

Akran Zorbalığı Hakkında

Yanlışlar	Doğrular
Bizim okulumuzda zorbalık yoktur.	Zorbalık her okul türünde ve kademesinde görülebilir.
Zorbalığa maruz kalan çocuk bu olayı ailesine veya öğretmenine anlatır.	Çocuklar çoğunlukla utandıkları veya üzüldükleri için bu olayı kimse ile paylaşmaz.
İsim takmak, dalga geçmek bir tür şakalaşmadır.	Karşı tarafı incitmek veya zarar vermek amacıyla yapılan davranışlar şakalaşma değildir.
Çocuklar zorbalıkla kendi başına baş edebilir.	Çocukların zorbalıkla baş etmesi için yetişkinlerin desteğine ihtiyaçları vardır.
Bazı çocuklar doğuştan daha saldırgandır.	Saldırgan davranışlar çevreden de öğrenilebilir ve pekiştirilir.
Bazı çocuklar adeta zorbalığı davet eder/hak eder. Zorbalığa uğramak o çocuğun suçudur.	Hiçbir çocuk zorbalığa maruz kalmayı hak etmez. Bu asla onun suçu değildir.
Sadece farklı özellikleri olan çocuklar zorbalığa uğrar.	Zorbalık her yaşta her çocuğun başına gelebilir

Akran Zorbalığının Türleri

Fiziksel Zorbalık

Fiziksel zorbalık: Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır.

- Fiziksel zorbalık okullarda en sık görülen zorbalık türüdür. Diğer zorbalık türlerine kıyasla öğretmenler/öğrenciler tarafından kolaylıkla tespit edilir.
- Araştırmalar öğretmenlerin fiziksel zorbalığı diğer zorbalık türlerine kıyasla daha çok önemsedğini ve ciddiye aldığını göstermektedir.

Eşyalarına zarar vermek, eşyalarını çalmak

Tuvaletin kapısını izinsiz açmak

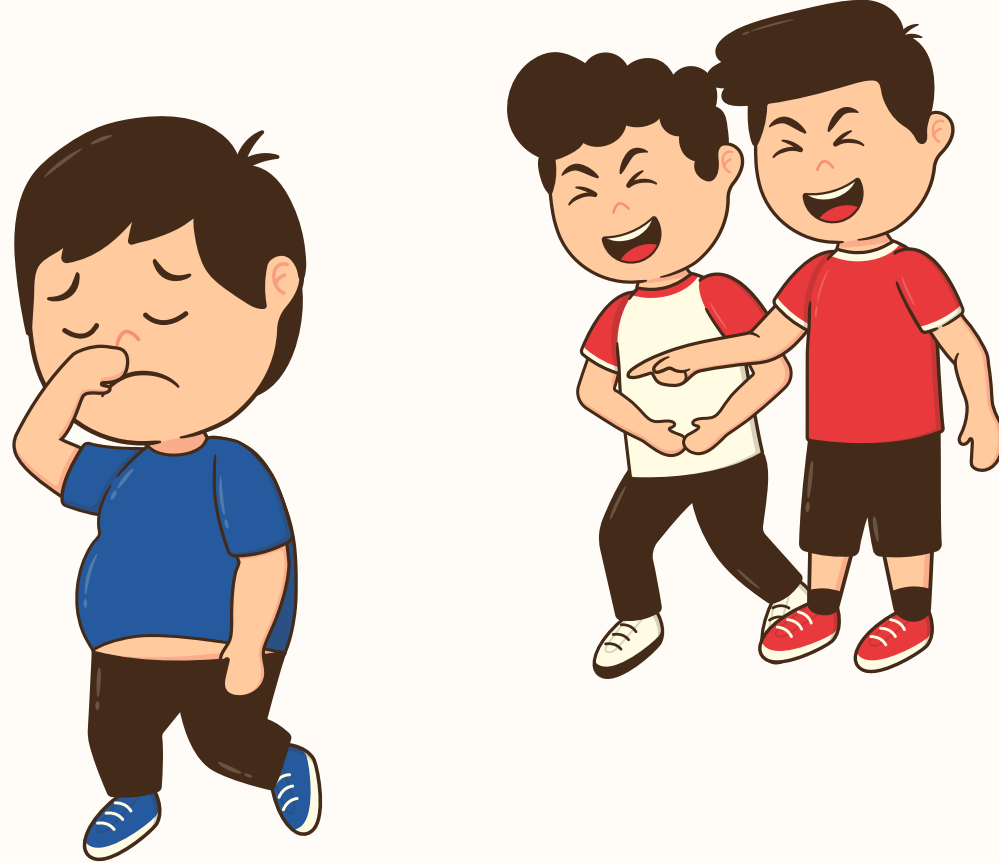
Uygunsuz el hareketleri yapmak, vurmak, tekme atmak

Okul çıkışında darp etmek

Sözel Zorbalık

Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.

Küfürle konuşmak

Alay etmek, dalga geçmek, küçük düşürücü sözler söylemek

Laf ile sataşmak

Müstehcen/uygunsuz fıkralar anlatmak. Cinsel içerikli lakap takmak veya sözler söylemek

Sosyal Zorbalık

Sosyal zorbalık: Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır.

Öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi en zor olan türdür. Bu nedenle diğer türlerine kıyasla etkilerinin daha yaralayıcı/ciddi olduğu düşünülmektedir.

Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek

Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek

Okul içi ve dışı aktivitelere dahil etmemek

Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak

Siber Zorbalık

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır

- Siber zorbalık olaylarında zorbalık yapanlar anonimdir ve kimliklerini gizleyebilir.
- Zorbalık yapanlar hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşabilir ve haftada 7 gün/24 saat zorbalık yapabilir.

İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak

Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak

Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak

Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek •

Akran Zorbalığında Farklı Öğrenci Roller

Zorbalık yapan
öğrenciler

Zorbalığa maruz kalan
öğrenciler

Hem zorbalık yapan hem
de zorbalığa maruz
kalan öğrenciler

İzleyici öğrenciler

Zorbalık Yapanların Özellikleri

Başkalarının duygularına
karşı duyarsız ve
empati yeteneği zayıf

Vicdan, utanç ve
pişmanlık duyguları zayıf

Başkalarını yönetmeyi
seven, başkaları
üzerinde egemenlik
kurmayı ve güçlü olmayı
isteyen

Düşük öz denetim
(kendisini kontrol etme)
becerilerine sahip

Düşünmeden, tepkisel
ve aceleci davranan,
çabuk sinirlenen

Yalan söylemeye
veya hile yapmaya
eğilimli

Zorbalığa Maruz Kalanların Özellikleri

Kendine güveni ve benlik
saygısı düşük (örn.
kendini aptal, başarısız,
beceriksiz olarak
tanımlama)

İtaatkâr ve boyun
eğici kişilik özelliklerine
sahip

İletişim ve sorun
çözme becerilerinin
zayıf olması

Arkadaş ortamında
çoğunlukla endişeli, kaygılı
ve güvensiz davranışlar
sergileyen

Pasif, utangaç,
çekingen, içe kapanık

Zorbalığa uğradıktan
sonra ağlama ve
geri çekilme tepkisi
veren

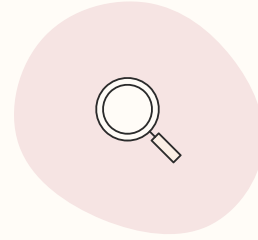
Zorbalık Yapan ve Zorbalığa Maruz Kalanların Özellikleri

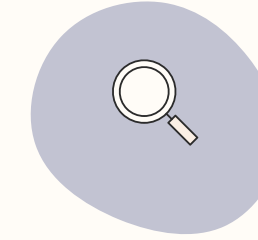
Kendisinden güçlü olanların zorbaca davranışlarına maruz kalan ve kendisinden daha güçsüz olana zorbalık yapan

Zorbalığa uğradığında öfkeli hissettiği için şiddete başvuran

Arkadaşları tarafından kolaylıkla kışkırtılabilen ve başkalarını kışkırtan

Düşük psikososyal uyum sürecine sahip

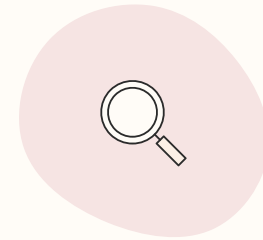
İzleyicilerin Özellikleri

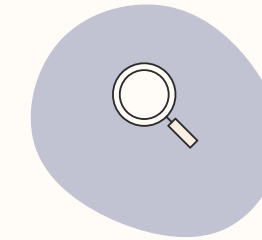
Zorbayı destekleyen
(onu alkışlayarak,
mimikleri ile veya
sözel olarak bu
davranışları
onaylayan)

Kendisinin başına
geleceğini düşünen ve
bundan dolayı akran
zorbalığına uğrayan kişiyi
korumaya yönelik herhangi
bir müdahalede
bulunmayan

Zorbalığa maruz kalan
kişiyi koruyan çünkü
kendisinin başına
gelmeyeceğinden emin
olan

Zorbalığa maruz kalan
kişiyi destek olan
(kurbanın yanında yer
alarak onu
sakinleştirerek veya
araya girerek koruyan)

Akran Zorbalığının Sonuçları

Zorbalık Yapanlar

Yetişkinlik döneminde: Suç ve şiddet olaylarına karışma, aile içi şiddet gösterme, riskli davranışlarda bulunma, madde kullanımı ve psikiyatrik hastalık riski

Zorbalığa Maruz Kalanlar

Yetişkinlik döneminde: düşük benlik saygısı, depresyon ve kaygı problemleri, romantik ilişkilerde problem yaşama riski

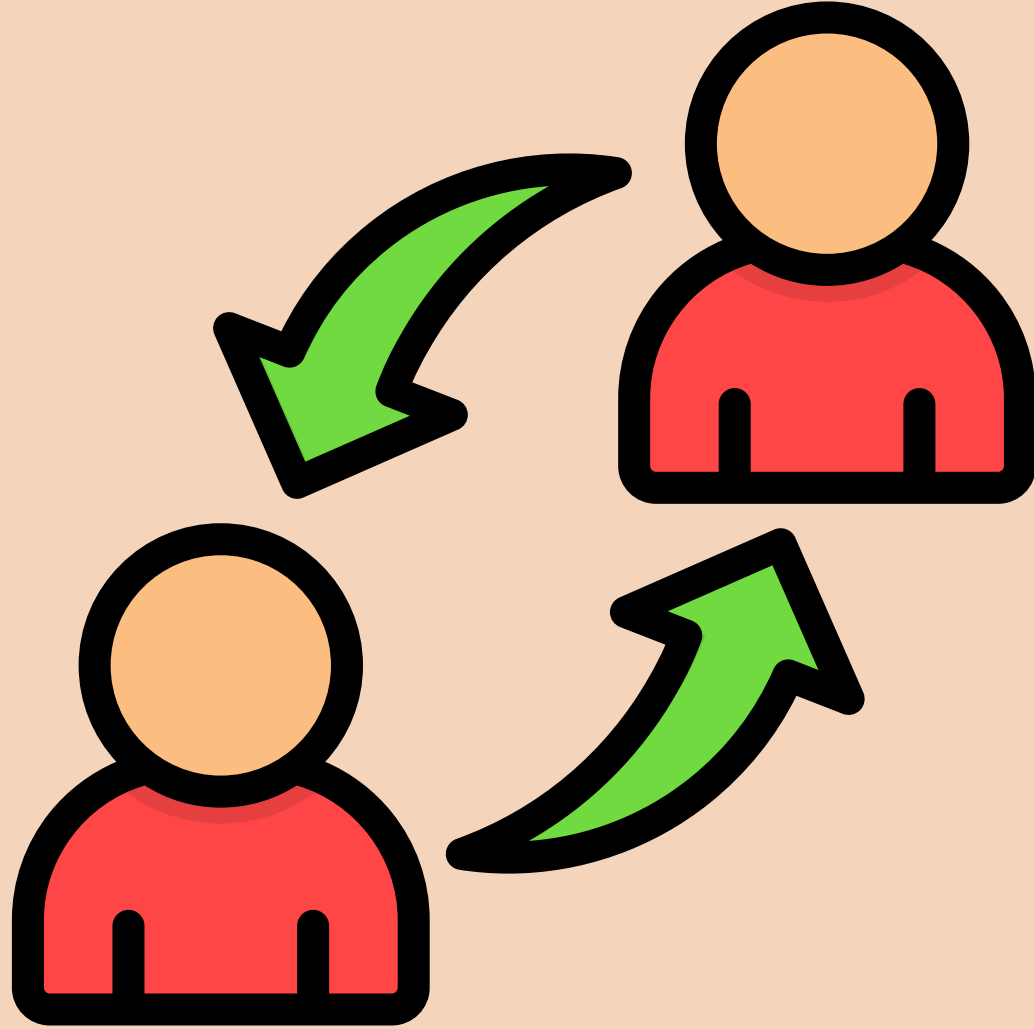
Zorbalık Yapan ve Zorbalığa Maruz Kalanlar

Yüksek düzeyde saldırgan davranışlar, depresyon ve kaygı, duygusal stres, düşük benlik saygısı, arkadaşlık ilişkilerinde problemler, dışlanma

İzleyiciler

Kendini savunmak için sürekli tetikte olma hissi, mutsuzluk, üzüntü, umutsuzluk, korku, kaygı, endişe, tedirginlik, zorbalık olaylarına katılması için baskı hissetme

AKRAN ZORBALIĞI İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

1. Bireysel Özellikler

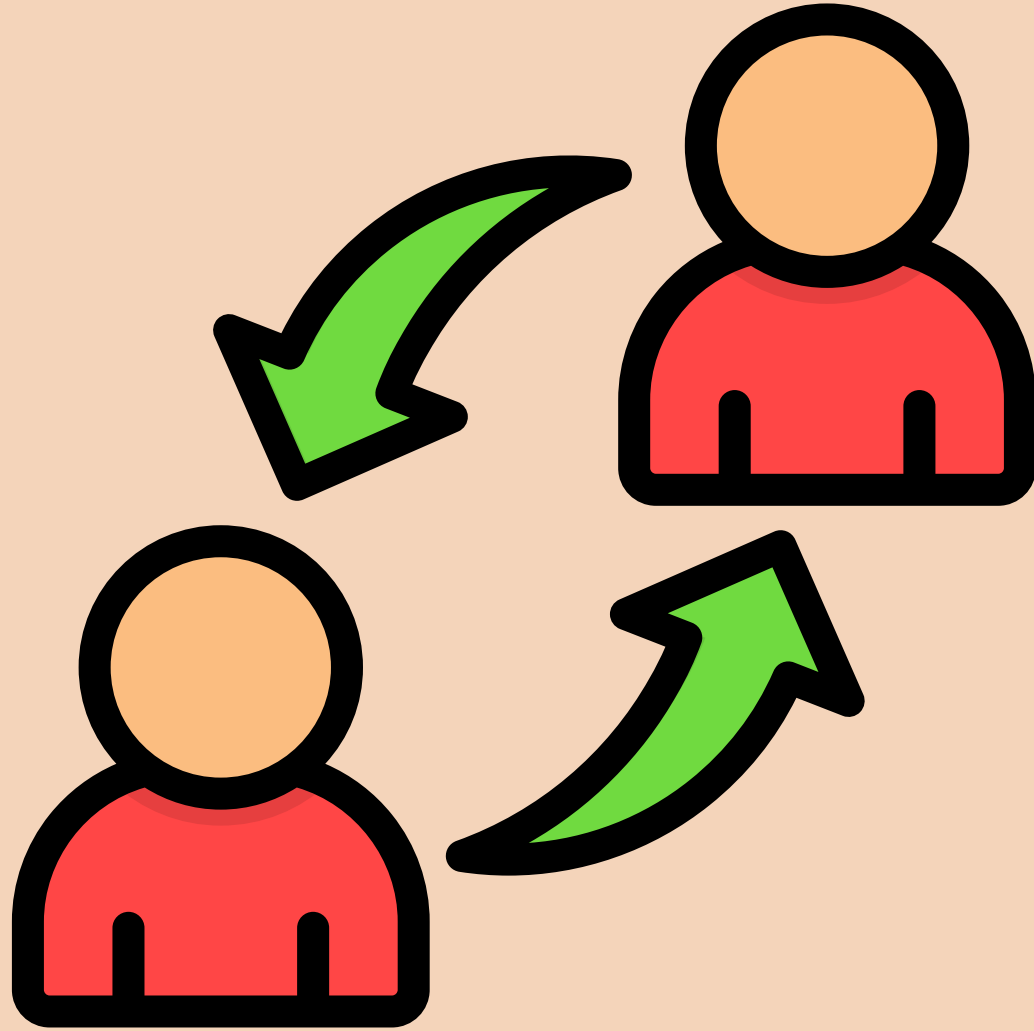
Zorbalık davranışı kişinin yaş, cinsiyet, mizaç ve kişilik özelliklerinden etkilenmektedir.

Akran zorbalığı her sınıf düzeyinde görülmektedir. Ancak en yoğun olarak ilkokulun son yıllarında ortaya çıktığı, **en çok ortaokul döneminde görüldüğü** bulunmuştur

Yaş arttıkça fiziksel zorbalık türünde azalma gözlenirken, sözel zorbalık türünde ise artış olduğu tespit edilmiştir. İlkokul yıllarında daha çok fiziksel ve sözel, ortaokul yıllarında daha çok sözel ve sosyal lise yıllarında ise daha çok sosyal ve siber zorbalık görülmektedir.

Genel olarak, erkeklerin kızlara oranla daha fazla zorbalık yaptığı ve daha fazla zorbalığa maruz kaldığı bulunmuştur.

AKRAN ZORBALIĞI İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

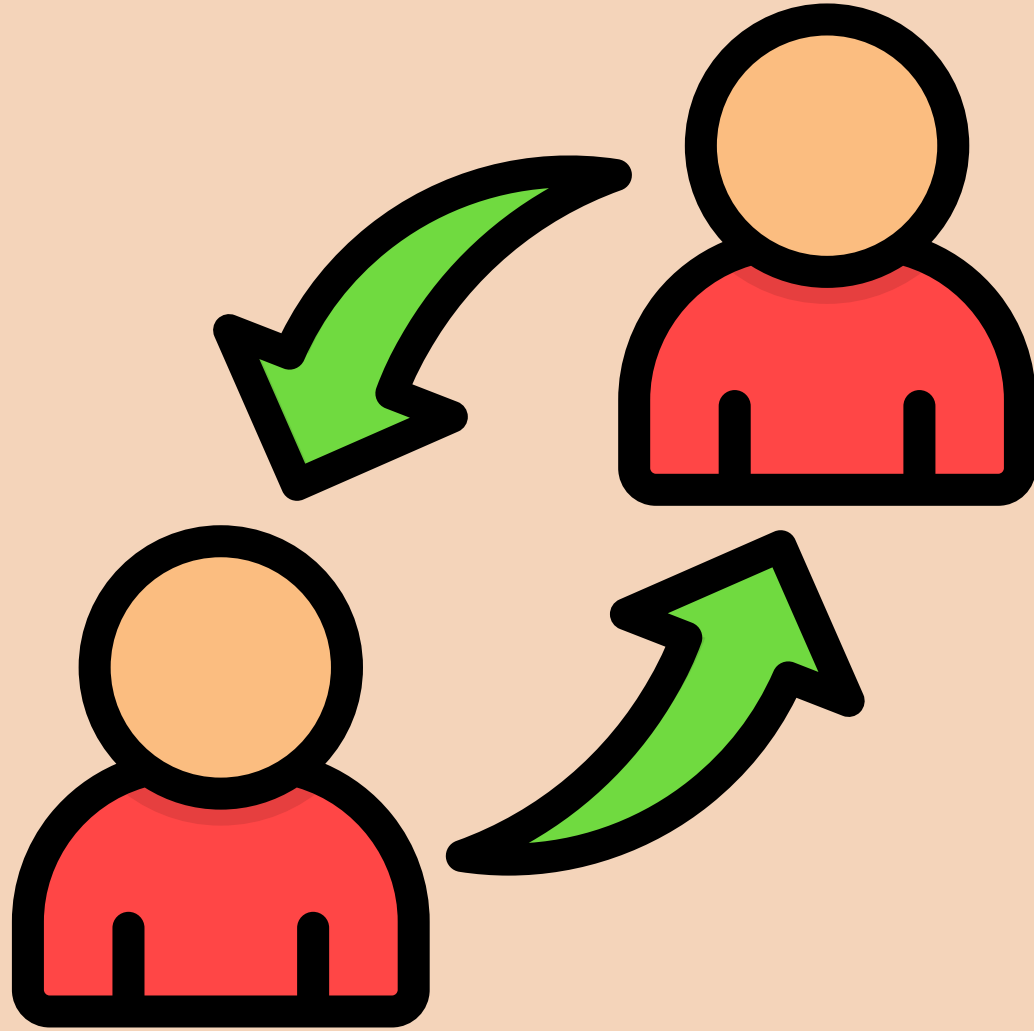

2. Aileye İlişkin Özellikler

Zorbalık yapan öğrencilerin genellikle; ilgi, sevgi ve sıcaklıktan yoksun, problem çözümünde fiziksel güç kullanan ebeveynlerin olduğu aile ortamına sahip oldukları belirtilmektedir.

Zorbalığa maruz kalan öğrencilerin ise Aşırı koruyucu, kollayıcı ve kontrolcü ebeveynlere sahip oldukları gözlenmektedir.

AKRAN ZORBALIĞI İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

3. Çevresel Faktörler

Şiddetin toplumsal olarak kabul gördüğü, yoğun olduğu yerlerde zorbalık davranışı daha çok görülmektedir.

Medyada yer alan şiddet içerikli programlar izlemek ve bilgisayar oyunu oynamak akran zorbalığını etkilemektedir.

Akran Zorbalığını Önleyici Okul Yaklaşımı

- Akran zorbalığı konusunda **bütüncül** bir okul yaklaşımı geliştirilmeli.
- Akran zorbalığı konusunda öğretmenlere ve okuldaki tüm çalışanlara yönelik **açık, net ve tutarlı bilgiler** verilmeli ve destek sağlanmalı.
- Akran zorbalığı hakkında **kesin kural ve politikalar** geliştirilmeli.
- Okulda '**Akran Zorbalığını Önleme Komisyonu**' kurulmalıdır.
- Okulda ve okul çevresinde zorbalık olaylarının en sık görüldüğü yerlerde **güvenlik** için ek önlemler alınmalı.

Öğretmenler Neler Yapabilir?

1. Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.
2. Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.
3. Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.
4. Olumlu bir sınıf ortamı yaratın.

Öğretmenler Neler Yapabilir?

5. Öğrencilerinize destek olun
6. Aileler ile mutlaka işbirliği halinde olun
7. Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin.
8. Zorbalık olaylarına karışan öğrencileri psikolojik danışmana yönlendirin.

Öğretmenler Neler yapabilir?

Zorbalık yapan öğrenciler için:

Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.

Zorbalığının kendisine ve karşı tarafa zarar vereceğini anlatın.

Problemlerini zorbalık dışında farklı yollarla çözebileceğini açıklayın.

Eğer kendisini öfkeli, sinirli veya kızgın hissediyorsa bir yetişkinden yardım alması gerektiğini söyleyin. Gerekirse okul psikolojik danışmanına/rehber öğretmene yönlendirin.

Öğretmenler Neler yapabilir?

Zorbalığa maruz kalan öğrenciler için:

Zorbalık davranışına anında müdahale edin; davranışı sonlandırın.

Zorbalığa uğrayan ilk ve tek kişinin kendisi olmadığını vurgulayın; bu davranışı yaşayan başka öğrenciler de olduğunu belirtin.

Zorbalık yapana kesinlikle şiddet kullanarak karşılık vermemesi gerektiğini açıklayın. Şiddet kullanmak yerine sakin kalmasını söyleyin.

Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde durumu hemen bir yetiškine (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) anlatması gerektiğine ikna edin.

Öğretmenler Neler yapabilir?

Olaya tanıklık eden- izleyen öğrenciler için:

Zorbalık yapan öğrenciye karşı şiddet içermeyen yöntemler kullanarak olayı sonlandırmaya çalışmalarını söyleyin.

Zorbalık yapan öğrencilere gülerek veya mimikleri ile destek olmamalarını söyleyin.

Zorbalığa maruz kalan öğrenciye destek olmalarını, sınıf içi etkinlikler veya teneffüste onu da dâhil etmelerini söyleyin.

Böyle bir olay tekrar gerçekleştiğinde hemen bir yetişkin ile (sınıf öğretmeni, psikolojik danışman/rehber öğretmen, ebeveynleri) paylaşımları gerektiğini söyleyin.

Dinlediğiniz İçin Teşekkürler

**Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yerel
Hedef İçerik Oluşturma Komisyonu**

Hacer ERDEMİR
Önder SİPAHİOĞLU
Kamber ÜNLÜ
Nebahat KÜTÜK
Fatmanur ASLAN
Ayşenur AYVAZ
M. Şerife KOYUNCU
Maviş AVAN
Sedef ALTINDAL

AKSARAY
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

